

Nagyvad vadászati idényben különös jelentősége van a megfelelő lőszer kiválasztásának. A lövedék becsapódásainak hatásával a célballisztika foglalkozik.

A lövedék feladata a vad testébe történő becsapódást követően, hogy minél több eret elvágjon. Amennyiben sok eret vág el a lövedék, sok vér folyik el gyorsan, vagyis oxigén nélkül marad a vad és elveszíti eszméletét. Ahhoz, hogy sok eret vágjon át a lövedék, többféle képességgel kell rendelkeznie a lőszernek.

Elsősorban a lövedéknek segíteni kell a bő kivérzést. Ehhez bemeneti és kimeneti nyílást kell nyitnia, ahhoz, hogy a vad mindkét oldalán vérezzen. Nagy belső üregeket is kell képeznie, hogy az elvágott erekből a vér elfolyhasson.

A bemeneti nyílás néhány lövedék típus kivételével jellemzően össze szokott záródni. A kimeneti nyílás sem szokott olyan hatalmas lenni, így a vérvesztés elsősorban a mellüregbe, vagy a hasüregbe, vagy akár mindkettőbe irányulhat.

Ebből következik, hogy kellő áthatolási képességgel kell rendelkeznie a lövedéknek ahhoz, hogy elérhesse a létfontosságú szerveket, valamint át is üsse a vad testét. E hatások mellett fontos az is, hogy a lövedék képes legyen megfelelő módon leadni mozgási energiáját, jó legyen az energia átadó képessége. A lövedék a szövetben maradandó és időszakos sebcsatornát hoz létre. A maradandó sebcsatorna nem záródik vissza, míg az időszakos sebcsatorna – a mozgási energia elnyelése közben összenyomódó szövetek között létrejövő üreg – visszazáródik.

Az energia leadás közben a környező szövetek is roncsolódnak. Nem csak a lövedék által vágott vonalon sérülnek az erek, hanem a sebcsatornát követő mechanikai lökeshullám mentén is szakadnak, ahol szintén elindul a vérzés.

A mechanikai lökeshullámot a lövedék hozza létre. A sejtek belső folyadékterén, ill. a sejt közötti állomány folyadékterén keresztül terjed szét, és mivel a folyadék nem nyomható össze, ez a lökeshullám mintegy szétveti a folyadéktartalmú szöveti tereket. Minél rövidebb idő alatt minél nagyobb energia leadás történik, annál nagyobb lesz a lökeshullám ereje is.

Ennek feltétele a 750-800 m/s feletti sebességgel történő becsapódás, amelyhez 1000 m/s körüli lövedék kezdősebesség szükséges. Ez a hidrodinamikai hatás, ami egy nagy sebességű lövedék becsapódásánál a vad testében kialakulhat és azonnal sokkot okozhat. A sokk előidézését nagyban befolyásolja a lövedék konstrukciója is.

A tűzberogyást is ez a lökeshullám idézi elő. Hatékony lökeshullám elegendő zárt, egybefüggő folyadéktérrel rendelkező szövetekben alakulhat ki. A hasüreg nem alkalmas arra, hogy jó lökeshullám alakuljon ki. Az izmos szeg, a mögötte lévő vitális részek, nagy erekkel, a szívvel, az itt található nagy ereket tartalmazó tüdővel viszont segíti a lökeshullám kialakulását, terjedését. Ezért fordulhat elő, hogy a vad egy szegyet ért horzslövésbe is bele tud rogygni, de mivel nincs olyan folyamat, ami a halálához vezet, kis idő múlva feláll és elmegy. Ugyanakkor egy rekesz környéki tüdőlövessel el fog menni a vad, mert ugyan kialakul a lökeshullám, de a nagy erek hiánya és a tüdő légtartalma miatt gyorsan csillapodik a lökeshullám, anélkül, hogy lényeges károsodást okozna. Ez a vad majd az elvérzésbe, ill. a légzési elégtelenségbe fog elpusztulni, jóval később.

Az energia szempontjából ugyanilyen fontos a lövedék tömege is. Olyan kompromisszumra van szükség, ahol a vad testét a relatíve nagy maradványtömeg átütí. Az viszont, hogy a tömeget a sebesség rovására növeljük, ellentmond a fentebb leírt kívánalmaknak. Sem a szabványos, sem a sokat reklámozott, különleges felépítésű lövedékek nem fedik le a széles felhasználási spektrumot.

A megfelelő lőszer kiválasztásánál tudnunk kell, hogy milyen méretű, milyen kemény izomzatú vadra fogunk vadászni, csontot, vagy lágy blattot tervezünk löni. Tudnunk kell, hogy milyen távolsági tartományban tervezzük meglőni a vadat.

Végezetül a lőtéren meg kell győződnünk arról, hogy az általunk választott lőszer, fegyverünkből kilőve, képes-e megfelelő szórásképet mutatni.

Bogacskó József